

36d

37
Ba

George Frederic
de Boortel

+

4.

I. N. J. C.
DISPUTATIO INAUGURALIS

De

PROCESSU SUM- MARIO,

ad

Cl. saepe de Verb. Sign. junct. Cl. dispendiosam 2. de judic. c. 26. de accusat. c. 6. de judic. c. 20. heret. in 6to, l. jun. C. si de moment. poss. l. 3. §. 9. ff. ad exhib. l. 14. C. de agric. & cens. l. 5. C. de naufr. Auth. nisi C. de sent. ex per. reci. Extrav. Henrici VII. Ad reprimendum, & similibus.

Quam,

Annunte Divini Numinis Clementiâ
Consentiente & approbante Amplissimo Jctorum
Ordine in Illustri Francofurtana,
Sub Præsidio

Speçtabilis, Excellentissimi atq; Consultissimi VIRI

DN. JOHANNIS BRUNNEMANNI, Phil.
ac J. U. D. Cod. Iust. P.P. ac Nobilissimæ Facultatis
Juridicæ p. t. DECANI

Domini, Promotoris ac Præceptoris sui ætatem
venerandi & colendi

Pro impetrandâ Licentiâ ad summos utriusq;
Juris honores

ad diem XXVII. Apr.

*In Auditorio Juridico horis ante & pomeridianis
publico examini exponit*

ARNOLDUS Mengerling Halla-Saxo

Typis NICOLAI KOCH, Academ. Typogr.
Anno M. DC. LII.

GENEROSO, NOBILISSIMO, ATq̄
MAGNIFICO

Dn. JOHANNI GEORGIO de BORN
Serenissimi ac Potentissimi Dn. Electoris Brandebur-
gensis in Neomarchico regimine, qvod Cüstrini est, Cancellar-
io & Consiliario eminentissimo, hæreditario in
Dolgau / Born & Bernäuchen / &c.

Mæcenati & Promotori suo Maximo

Hanc inauguralem Disputationem

*In perpetua observantia
& gratitudinis tessera*

D. D. D

Author.

In Nomine JESU!

Judicii, quatenus modus & medium, quo jus nostrum consequimur, atque sic forma quasi Jurisprudentiæ est, varias multiplicesque esse divisiones, tam ab efficiente, quam fine materiâ, formâ, aliisque circumstantiis petitas, notum satis est, & ex Wesenb. Maranta, Rosbach. Ummio & aliis Processuum commentatoribus abunde constat. Quarum tamen primariam eam, quæ à formâ illud in Ordinarium vel plenarium, & Extraordinarium vel summarium dispescit, quivis facile fatebitur, cui actoris in hujus positum simplicitate ac velocitate, non ignotum habetur commodum. Ejus aliqualem delineationem & tractationem, licet exercitatus practicus feliciorum & pleniorum dare posset, publico & erudito examini in subsequentibus subjicio.

Th. I.

Non verò totam judicii illius naturam considerabo, sed prætermisso materiali, ad quod refero personas tam judicantes, quam litigantes, & vel principales, vel accessorias, formale ipsius seu Processum, objectum meæ Disquisitionis faciam. Neque etiam scopi est Causas, quæ in summario processu ventilantur, præmittere; referunt eas sat copiosè *Gl. in l. 3. §. sciendum ver. summam ff. ad exhibend. Marant. in Sp. p. 4. dist. 9. n. 41. Jacob Schultes Obs. 3. Rittersh. in Nov. p. 9. cap. 3. n. 27. & seqq. Zanger. de Except. p. 1. cap. 1. n. 60. Gilken in l. un. C. de litis contest. n. 98. & seqq. & cum Scaccia lib. 1. de judic. cap. c. 53. n. 13. distingvi possunt, quod vel sint ex se & suâ à lege vel consuetudine tributâ naturâ tales, uti Ecclesiasticæ, Rusticorum*

Carpz.

Carpz. lib. 6. Res. ult. n. 11. & seqq. & c. vel ex accidenti, tam ex Principis Rescripto, quam partium consensu, potest enim causa, si consentiat reus, tractari summariter, etsi aliàs sit ordinaria, Carpz. p. 1. J. F. 2. def. 18.

II.

Ad vitandam autem obscuritatem, varii ordinarii & extraordinarii seu summarii processus eruendi sunt significatus. Notum est aliter, aliter hodiernis Dd. ordinarium & extraordinarium dici; Illis ille est, in quo solenniter impetratis & observatis formulis, non ipse Magistratus, sed iudices pedanei cognoscebant: hic, ubi cessante formularum solennitate ipsi Magistratus in causa iudicabant, l. 47. §. 1. ff. de neg. gest. & t. t. de extr. cogn. ut adeo Justin. §. ult. 7. de inter. sublatis tùm formulis & impetrationibus, l. 1. & 2. C. de for. & imp. subl. omnia iudicia faciat extraordinaria. His ordinarius est, in quo solennis procedendi obtinet modus, quem paucis delineavit Rosbach. in pr. civ. tit. 21. n. 3. Damhud. in pr. civ. cap. 21. Extraordinarius, ubi absq; tali solenni ordine simpliciter & de plano causa deciditur, Rosbach. d. l. n. 7. Alio sensu iterum Marantæ in Sp. p. 4. dist. 10. iudicium appellatur ordinarium, quod ordinario remedio vi actionis exercetur; extraordinarium, quod potestate & officio iudicis intentatur, unde nonnulli distinguunt inter procesum summarium & extraordinarium, Speculat. in Tit. de off. omn. jud. §. 8. postremo. n. 13. Communiter tamen hi termini pro iisdem accipiuntur, & describitur iste processus extraordinarius, quod in illo procedatur sine strepitu Advocatorum & iudicii, simpliciter, de plano, sine figura iudicii, solâ rei veritate inspectâ, manu regiâ, Cl. saepe de Verb. Sign. quæ ordinaria sedes habetur hujus materiæ, Cl. dispendiosam 2. de iudic. c. olim 26. de accus. c. dilecti 6. X. de iudic. c. 20. de heret. in 6to. Exerar. Henrici VII. An reprimendum. Scacc. d. t. 53. n. 41. in quo summam l. 5. §. 8. ff. de agn. & al. lib. l. 1. §. 14. ff. de ventr. in pos. & c. l. 3. §. 9. ff. ad exhib. sine scriptis & aliquâ expensâ Auth. nisi C. de sent. expe. recis. levato velo, l. 5. C. de nauiff. celeriter, l. 14. C. de agric. & cens. velociter, Novell. 83. cognoscitur.

III. Et&

III.

Etsi enim Bartol. in d. Extr. ad reprimendum in verb. summarie & seqq. Scaccia d. cap. 53. n. 13. & seqq. Damhud. in pr. Civil. cap. 22. 23. & 24. alium faciant processum summarium vel simplicem, alium qui de plano, qui sine figura iudicii, manu Regiâ, solâ rei veritate inspectâ sit; hæc tamen verba omnia summarium nostrum processum mihi videntur denotare, atq; hinc, si summarie causa fuerit commissa, etiam de plano, sine iudicii strepitu &c. procedi debet, Scacc. d. l. n. 50. quamvis minimè negem, summarii procesus esse gradus, atq; alium alio celeriore & expeditiore.

IV.

In genere describo processum summarium, quod sit ordo, quo simpliciter, & mediis tantum istis, quæ naturâ ad deductionem & defensionem necessaria sunt, causa cognoscitur, vel in quo omisiss plerisque & potissimis sollennitatibus, quæ ex jure positivo descendunt, et tantum requiruntur, quæ naturaliter ad cognitionem causæ pertinent, Scacc. d. cap. 53. n. 21. Carpz. d. Resp. ult. lib. 6. n. 5. In definiendis autem iis, quæ à jure positivo sint, non conveniunt Dd. Scacc. d. l. non dubito tamen, quin libellus, litis contestatio, dilationum statuta intervalla, attestationum publicatio, conclusio causæ &c. sint juris civilis, et contra simplex quædam petitio, narratio, præstatio juramenti calumniæ exacti, probationes ac defensiones, & sententia, naturaliter exigantur. Carpz. lib. 1. resp. 79. n. 7. & seqq. hæc enim omnia in quovis summario interveniant necesse est;

V.

Sunt namq; aliâs illius gradus, Specul. de off. omn. jud. §. 8. Postremo n. 20. quidam quippe & ratione dilationum celeriores & quoq; respectu probationum faciliores habentur, in quibus non tantum sine strepitu iudicii & velociter causæ pertractantur, sed etiam probationes semiplenæ sufficiunt, ut in summarissimo possessorio, quod distinctum est à possessorio ordinario vel plenario, æque tamen summariter ventilando, ut ad eò adhuc quælibet causa possessorii sit sumaria vel momentanea, l. un. C. si de mem. poss. &c. Carpz. lib. 1. Resp. 9. n. 18. Sic procesus

executivi regulariter testes, eorumq; examina non admittunt,
sed ad nudam confessionem partis adversæ, vel exhibitionem
& recognitionem instrumenti iudex in iis progreditur, Carpz.
lib. 3. Resp. 52. n. 14.

VI.

De simplici tamen vel regulari processu summario mihi
potissimum hinc sermo est, cujus differentias & singularia ab
ordinario commodius arbitror cognosci, si per partes hujus
progrediens, quid in quavis speciale sit, notavero. Divido
autem Processus partes, licet hinc varient Dd. ut ex traditis Hil-
lig. in Donell. *lib. 23. cap. 1. lit. O & D.* apparet, in has, quæ præ-
cedunt iudicium (quatenus hoc denotat disceptationem post
litis contestationem) easq; vel substantiales vel accidentales,
in illas, quæ in ipso fiunt iudicio, & istas demum, quæ sequuntur.

VII.

Ad præparatoria substantialia pertinet, *Aditio iudicis &*
citationis per supplicationem impetratio, quæ uti in ordinario, ita
& in summario quovis necessaria est, cum sine illà citatio à ju-
dice fieri nequeat, arg. *l. 68. ff. de jud. l. 4. §. 8. ff. de damn. infect.*
Hillig. in Do. & alleg. *lib. 23. cap. 2. lit. S.* Et tanto magis in hoc
requiri videtur, quantò certius est, hanc supplicationem vice &
loco libelli hinc fungi, dum enim in summario qualis qualis,
ceu mox dicetur, sufficit petitio, non potest non supplicatio ea
ipsa esse, quippe quæ facti brevem narrationem & resultantem
ex narratis petitionem continere debet, Mindan. *lib. 1. de process.*
cap. 6. n. 3. & seqq. In eo tamen diversum quid habet summario-
rum ab ordinario, quod in hoc, ut ex Denaisio notavit Ummius
disp. 5. ad Pr. n. 7. de stylo Camera, quem Curia passim obser-
vant in scriptis supplicari necesse sit, in summariis autem, te-
ste experientiâ, vivâ voce citationes impetrentur. Supplicari
& Principi posse in summariis, ita ut post Rescriptum Principis
litis contestationis obtineant effecta, juxta *t. t. C. quando libell.*
Prin. dat. & c. dubitandum non est, imo volunt Dd. tale Rescri-
ptum loco petitionis à parte reproductum vice libelli esse, Van-
vius *sub Rubr. de null. sen. ex def. pro n. 20.*

IIX.

Alterum substantiale est *Citatio*, quæ tanquam basis & fundamentum ordinis iudicarii, & sine quâ cognitio institui nequit, *l. 47. ff. de re jud.* nec in summariis negligenda, *Carpz. p. 1. 2. def. 17. n. 5.* cum & Princeps absolutâ potestate utens eam adhibere debeat, *Scacc. de iudic. lib. 1. cap. 88. n. 2.* alleg. ab Hilliger. *d. l. cap. 2. lit. A.* Restringunt tamen hanc necessitatem ad primum potissimum terminum, ita ut in progressu quandoque omitti queat, *Zanger. de Except. p. 1. c. 2. n. 7. & 8.* cum aliàs in quovis actu ordinarii ea sit interponenda, alioquin citra eam actus non valet, nec nocet haud citato, alleg. ab Hilliger. *d. l. lit. B.* Etsi autem respectu conceptionis & expeditionis quæ executionem vel insinuationem & relationem continet, inter citationem processus summarii & ordinarii nulla videatur subesse diversitas, nihilominus in illa brevior terminus peremptoriè, quàm in hac præfigi potest, v. g. de jure civili quælibet legitima citatio spatium 10. dierum *l. 68. & seq. ff. de iudic.* vel 30. dier. continet, *Novell. 112. cap. 3.* tantum tempus in summario observare necessarium haud est, sed ejus determinatio ex arbitrio iudicis pendet, qui, postquam & in ordinario hodie pro lubitu terminum adsignat, pro ratione circumstantiarum & qualitate nostri processus, in eo brevior & faciliorem dare tenetur. Sic terminum juridicum hîc in ultimum diem posse incidere arbitror, quoniam in aliis contrarium servari doceat *Carpz. p. 1. f. 2. def. 23.*

IX.

Substantiale etiam præparatorium est *libellus*, qui in summario non requiritur, *Cl. saepe de V. S.* est vero illius loco petitio qualis qualis, ex quâ tam iudex, quàm reus negotium discere, & hic perpendere potest, an cedere velit, an verò litigare, *Zanger. d. l. cap. 2. n. 15.* quæ qualis qualis petitio, definiente ex Papiensi *Scaccia d. l. 1. cap. 53. n. 2.* est brevis facti narratio continens nomen actoris, rei, & rem petitam, ut elici possit intentio actoris. Non autem interest, an in scriptis an ore tenus hæc petitio fiat, licet posteriori casu à Notario ad acta notari debeat, *Bart. in Ext.*

ad reprim in verb. & figura n. 8. Marant. in Sp. p. 4 d. 9. n. 12. Scac. d. l. n. 6. ubi, etfi aliàs ex communi sententià sumptibus actoris libellus edatur, Scacc. d. l. 1, cap. 100. n. 10. si reus exemplum petat, propriis sumptibus sibi edi curabit, Marant. d. l. n. 15. Scac. d. l. cap. 53. n. 9. Lanfranc. in Cl. Sape, verb. libellus. n. 4. Cessant ergo in hac petitione omnia disputata, quæ circa obscuritatem, generalitatem & ineptitudinem libelli in ordinariis moveri solent. In summario enim hæc qualis qualis petitiō, potest esse generalis & incerta, modo non adeo obscura, ut reus secum deliberare nequeat, Marant. d. l. n. 13. Bartol. in d. Extr. verb. & figura. n. 8. & ibi Not. lit. K. & Scacc. d. l. c. 50. n. 17. & ineptè composita, modo ex ea quid actor velit appareat, Marant. d. l. n. 14. Vantius de N. S. ex def. proc. n. 24. & alleg. ab Hilliger. lib. 23. cap. 4. lit. I in fin. Atq; sic nec conclusio nec alia libelli solennia hîc requiruntur, Lanfran, in Clem. sape, ver. libellus n. 6. & seqq. Scacc. d. l. c. 53. n. 7. Multominus clausulæ illæ, quæ in libellis ordinariis ex practicorum potius more, quàm certo jure citra effectum plerumq; apponuntur, necessariæ erunt, licet additæ non noceant, vid. annot. Hilliger. d. l. 23. cap. 4. lit. D. perinde ut libellus solenniter compositus in summario abundare, minimè vero ordinarium procedendi modum in portare intelligitur, quamvis tum velint Dd. apponi clausulam: Non in modum solennis libelli, sed &c. ne coipso in ordinarium consensum videatur. In Foro Saxon. ineptus libellus articulatus habetur, & nec in sum mariis admittitur, Carpz. p. 1. J. F. 2. d. 2.

X.

Ad accidentale præparatoriorum pertinet *contumacia accusatio*, quæ & in summario fieri potest, omniaq; hîc obtinent, tam ratione accusationis, quàm poenæ, Ummius *disp. 6. th. 7.* quæ in ordinario circa hunc articulum tranctantur; præterquam quod citius in summario quis reddi queat contumax, dum brevior terminus præfigitur, & una tantum, cum aliàs trina aut una peremptoria requiratur *l. 53. §. 1. ff. de re jud. cita- tio sufficiat, secundum Jason. in d. l. 53. n. 11.* Imò notat Marant. *d. dist. 9. n. 36.* contra contumacem in causis sum mariis posse procedi

procedi ad sententiam definitivam lite nondum contestatâ ,
contra l. 13. §. 2. C. de jud. idq; convenit c. quoniam 5. §. porro X.
ut lit. non contest. Scaccia d. l. 1. cap. 96. n. 17. In processu execu-
tivo si instrumenta veniunt recognoscenda, in pœnam contu-
maciæ pro recognitis habentur, Scacc. de jud. lib. 2. cap. 11. n. 898.
Carpz. p. 1. J. F. 17. d. 13.

XI.

Dilationes in summario processu minuendæ & breviores
dandæ, quàm in ordinario, Clem. saepe de V. S. Maran. d. l. n. 21.
Scacc. lib. 2. cap. 3. n. 150. idq; multò magis, cum & Jure Civili
in pecuniariâ causâ ordinariâ non nisi una concedatur l. 7. l. ult.
ff. de fer. quamvis in praxi id non servetur, Hillig. in Don. lib.
24. cap. 6. lit. D. & plures etiam dilationes admittat ipsa Cl.
Sape, Bartol. in d. Extr. n. 12. Et legitimè omnino datur parti di-
latio ad Advocatum quærendum etiam in summario, secus ac
Bartol. opinatur in d. Extr. in verb. sine strepitu cum carere Ad-
vocato sit magnâ defensionis parte carere, l. 14. C. de advoc. di-
vers. judici. l. 4. C. tit. seq. Annot. ad Bart. d. l. lit. B. Terminus
probatorius, qui Jure Civili arbitrarius est, l. 1. C. de dilat. c. in-
ducia 4. §. spatium 3. q. 3. si in aliquo judicio certus sit, uti in For.
Sax. est 6. sept. & 3. die, ad causas etiam summarias pertinet,
Carpz. p. 1. J. F. 16. d. 1. n. 5. & seqq. & aliàs assignatus perempto-
riè currit, Scacc. d. lib. 2. cap. 3. n. 27.

XII.

Feriæ Divinæ in summaris quoq; observandæ sunt, l. ult.
C. de fer. Scacc. d. l. 1. cap. 53. n. 23. uti & profanæ honorariæ,
vel repentinae, v. g. propter res prosperè gestas institutæ, l. 3. C.
d. t. cum acta in his irrita sint, l. 2. C. d. t. & nec consensu liti-
gatorum rata fieri possint, arg. l. 38. ff. de pact. Hillig. d. l. 24.
cap. 7. lit. X. & Y. Bachov. vol. 1. ad T. disp. 5. th. 9. lit. F. In feriis
autem profanis ad utilitatem hominum institutis, uti sunt mes-
sium & vindemiarum, quæ aliàs & iis profunt, qui in illis occu-
pati non sunt, Hill. d. l. lit. O. causæ summaria rectè expedi-
untur, Cl. saepe in verb. in temp. Scacc. lib. 2. de jud. cap. 5. n. 171.
& seqq.

XIII.

Exceptiones dilatoriæ sive processum judicarium concernant tamq; respectu judicis quàm litigantium, sive actionem ipsam, in summariiis etiam opponuntur: sic Lanfran. *in Cl. sepe in verb. & figura &c.* docet in summar. æque procuratorem teneri prius de mandato fidem facere, atq; sic legitimaciones personarum in summariiis itidem requiri, Marant. *in Spe. p. 4. d. 9. n. 38.* Adferendæ verò sunt in primo statim termino, vel actu judicario, Berlich. *p. 1. Con. 18. n. 9.* ita, ut factâ ad merita causæ responsione vel oblatiis articulis sub manifestâ quantumvis protestatione: *Salvis exceptionibus*, exceptiones dilatorias amplius opponere non liceat, ut contra Felinum statuit Jacob Schultes *Obs. 49. n. 10. & seqq.* Idq; haud sine ratione, cum & in ordinariis de Jure Civili ante litem contestatam objiciendæ sint, *l. 12. C. de except. l. 13. & 24. C. de procur.* in causis autem summariiis prima quævis contradictio, pro liti contestatione habeatur; præsertim cum hodie in plerisq; curiis etiam in ordinariis in primo statim termino exceptiones allegari debeant, annexâ semper eventuali liti contestatione, Carpz. *p. 1. 3. def. 1.* Cautus tamen judex objectarum exceptionum qualitatem æstimabit, ut eas quæ magis differunt & frustantur causæ veritatem quàm rem ipsam concernunt, repellat, Bartol. *in d. extr. ad reprimendum in verb. & figura n. 9.* & hoc eò certius in executivis & aliis celeriore requiruntibus expeditionem, cum & alias in his non nisi in continenti liquidabiles admittantur. Sic notat Carpz. *lib. 3. Jur. Ecc. def. 27. n. 10.* in causis matrimonialibus dilatorias exceptiones plerumq; rejici; item in causis levibus, Damhud. *in pr. Civil. cap. 23. n. 5.* Peremptoriæ in summariiis post factam contradictionem opponuntur, uti in ordinariis post litem contestatam vel in ipsâ liti contestatione, *l. 8. & 9. C. de except.* imò si notoriæ sint & liquidæ, litiq; ingressum impediendes etiam ante contradictionem attendentur, cum verè sint loco contradictionis, Hillig. *in Donell. lib. 22. cap. 8. lit. I.*

XIV.

Satisfactio in summariiis æquè intervenit, ita ut si non de
omni-

omnibus, quæ exigit, *Novell. 96. cap. 1. & Auth. libellum C. de lit. contest. de refundendis tamen expensis, juxta Auth. Generaliter C. de Episc. & Cler. & Novell. 112. cap. 2. vel secundum hodiernum stylum, de expensis & reconventionem (si post conventionem eadem institui potest, l. 10. C. de injur.) per fidejussores aut pignora cautio sit præstanda, nisi possessio rerum immobilium, l. 15. ff. de his qui satis. aut causæ privilegium, uti est matrimonialis, Berlich. p. 1. concl. 20. n. 18. & alimentorum, Tusch. tom. 7. concl. 39. n. 13. satisfationis immunitatem tribuant. Rei satisfatio, juxta l. un. C. de satisfat. & hinc quoque exigi potest, nisi consuetudine & praxi fori in omnibus causis regulariter sit abrogata, quomodo Scacc. lib. 1. de judic. cap. 101. n. 56. testatur, se nunquam vidisse reum compelli ad ullam satisfationem, præterquam advenam aut suspectum de fuga; idem de Fori Saxonic. scribunt observantia, Coler. p. 3. Pr. Exf. cap. 11. n. 98. Berlich. d. l. n. 65. Carpz. p. 1. 5. def. 30. in quo foro nec Gvarandæ præstationem processus summaris desiderat, Jacob. Schultes ad Coler. p. 1. decis. 109. n. 14. & seq. & hinc nec coram Rectore Academix ea exigi potest, Berlich. d. p. 1. con. 19. n. 9.*

XV.

Etsi autem de *libelli mutatione*, in summaris, dum hic libellus propriè non est, tractari nequeat, de mutatione tamen qualis qualis petitionis disceptatur, quam post factam aliquam responsionem ad merita causæ, oblationem articulorum, testimonium vel instrumentorum productionem, vel simile quid, illicitam probant Jacob. Schultes *Obs. 49. n. 1. & seq.* Berlich. d. p. 1. Co. 28. n. 8. Carpz. p. 1. Con. 11. d. 5. perinde ut in ordinariis libelli mutationem, post litem contestatam locum habere communiter negant, l. 23. ff. de judic. alleg. à Berlich. d. l. n. 3. quancquam & post litis contest. refusus in pensis eandem admitti, §. 34. de act. l. 3. C. de edend. l. 79. pr. ff. de jud. doceat, Bacchov. de action. disp. 1. th. 44. Donell. & ibi Hill. lib. 23. cap. 5. In Foro Sax. post Gvarandam tantum præstitam mutari vel emendari libellum non posse, notum est ex *Landtrecht lib. 30. art. 14. §. Denn diereß / Berl. d. l. n. 4.*

XVI.

Interrogationes, quæ ad præparationem & foundationem
judicii faciunt, Menoch, *lib. 2. arb. qq. cas. 51. n. 7. & seq.* & ho-
diè etiam adhiberi possunt, in summariis pariter interveniunt,
in quavis etiam judicii parte, *l. pen. ff. de interr. act.* Menoch. *d.*
ca. 51. n. 40. cum tamen post conclusionem in causa in ordina-
riis judex vix facilè interrogare queat, *Cle. Sape. verb. interrogab.*
& *ib. gl. de V. S.* Menoch. *d. l. n. 19. & seqq.*

XVII.

Reconventio, quæ mutua rei coram suo giudice sive ordi-
nario sive delegato in simili controversiarum genere fundatam
jurisdictionem habente *l. 14. C. de sentent. c. 1. & 2. de mut.*
pet. petitio est, l. 38. pri. ff. mand. t. t. X. de mut. petit. in summa-
riis etiam locum habet *d. Cl. Sape §. verum*, idq; si tam conven-
tio quàm reconventio summaria, adeo dubium non est, *gl. in*
d. Cl. verb. si quid. attamen & si alterutra ordinaria, & actor in-
vitus, qui summariam movit, ordinario processu pul-
sari nequeat, prorogata nihilominus censetur jurisdictione, ut
postea fori declinatoriæ locus non sit, *Trentacinq. 2. pract.*
Resol. tit. de mut. petit. Res. 1. n. 13. arg. l. 24. §. 4. ff. de liber. caus.
Difs. Ummius dis. 10. n. 24. e contra si conventio sit ordinaria,
reconventio summaria, hæc ipsa ordinaria fit, dum ita reus pri-
vilegio suæ causæ renunciare videtur, *Umm. d. l. n. 13.* Sunt ve-
rò quædam causæ summaria, quæ reconventionem non admit-
tunt, uti executivæ, spolii, & aliæ relatæ ab *Ummio d. l. n. 14.*
& alleg. ab *Hillig. lib. 17. cap. 18. lit. O.* Amplis. *Dn. Præsid. in*
prælect. ad Proces. membr. 10. p. 1. Jure Saxon. reconventio quoad
effectum prorogationis, in summariis & executivis facilius
obtinet, cum causa conventionis & reconventionis non simul
tractetur, sed finita demum conventionem, *Berl. p. 1. Conc. 22.*
n. 32. Carpz. p. 1. 7. def. 24. atq; hinc propriè si loqui velimus,
eo in foro reconventio nulla nec in causis connexis datur,
Carpz. d. l. def. 7.

XVIII.

Interventio, quæ est litis inter alios agitatae ob interesse su-
um Participatio, *Novell. 112. cap. 1. §. unde* uti in omni causa ita
&

& in summaria locum invenit, Mindan. *de proc. lib. 3. cap. 9. in pr.* Umm. *disp. 11. n. 9.* idq; de spirituali & Ecclesiasticâ probat *c. veniens 38. X. de test. & att. de possessoris Berlich p. 1. concl. 25. n. 11.* Procedit autem in quocunq; litis termino, modo summariter & semiplene interveniens interesse suum doceat, Berl. *d. l. n. 18. & seqq. & n. 48.* Carpz. *p. 1. 3. def. 30. & lib. 3. Resp. 21. n. 6.*

XIX.

Nominatio præsuppositis terminis habilibus, sc. actionis realis, & in nostro processu fieri potest, l. 2. C. ubi in rem & c. Umm. *disp. 11. n. 38. & seqq.* Berlich. *p. 1. Con. 24. n. 118. & seqq.* pariter & *laudatio seu denunciatio* imminente evictione, tam in reali quàm personali, Umm. *d. l. th. 5.* Berlich. *d. l. n. 41. & seqq.* cum hæc pertineant ad defensionem, quæ in summariis minimè adempta vel præclusa est.

XX.

Quæstiones incidentes & emergentes, quarum illæ sunt, quæ ante litem contestatam ortum habent & merita causæ concernunt, hæc quæ processum respiciunt, Gilken. ad l. 1. C. de ord. jud. n. 8. Menoch. *lib. 1. arb. qq. 45. n. 5.* quæquam non facile utpote remoram facientes, in summariis attendi debeant, si tamen urgentes sint, æquè summarie & simpliciter ventilandæ venient, cum eo modo super incidentibus procedendum sit, quo super causâ principali, ut ex Dd. per exempla probat Menoch. *d. l. n. 9. & seqq.*

XXI.

Primum substantiale, quod in ipso fit iudicio, *litis contestatio* est, quæ uti ex Cl. Sæpe constat, in summariis non requiritur, Maranta *in Spe p. 4. dist. 9. n. 20.* idq; haud sine ratione, dum enim litis contestationis & libelli mutuus sit respectus, ut qualis est libellus, talis etiam formari debeat litis contestatio, Camillus Borellus *in Summ. Decis. tom. 1. tit. 50. n. 12.* in summariis autem qualis qualis sufficiat petitio, hinc & talis responsio sufficiens erit, Carpz. *lib. 3. Resp. 31. n. 10.* atque sic cesant hinc omnes disceptationes, quæ circa litis contestationem, illiusquæ modum moveri solent, & inde in Foro Civili necesse non est ut sub consuetâ fiat formulâ

mulâ: Nego narrata prout narrantur &c. vel in Foro Saxon.
ut specialiter reus ad omnia & singula capita respondere tenea-
tur, sed sufficit aliqualis contradictio, quæ & analogicè pro li-
tis contestatione habetur, aut primus quilibet actus in quo tra-
ctatur de meritis causæ, uti oblatio articulorum, testium vel in-
strumentorum productio aut quid simile, Berlich. p. I. con. 26.
n. 6. & all. à Jac. Schultes obs. 49. n. 6. Carpz. in Ju. Eccl. lib. 3.
def. 28. n. 9. sic in causis executivis loco litis contestationis est
recognitio vel jurata diffessio instrumenti, Carpz. d. Resp. 31. n.
12. seqq. & p. 1. 10. def. 10. nisi ultra instrumentum, libellus super
certis quibusdam circumstantiis fuerit oblatus, cui solenniter
& specialiter respondendum, Carpz. d. l. def. 11. Post factam ta-
lem meritorum causæ tractationem, aut contradictionem effe-
ctus, qui assignantur solenni litis contestationi, quos cumulat
Borell. in summ. dec. tit. 50. n. 98. & seqq. Gilken. in l. un. C. de lit.
cont. n. 48. & seqq. Umm. disp. 12. n. 19. & seqq. æquè & omni-
no etiam obtinent, Magnif. Dn. Kohl. Exerc. leg. 4. n. 10.

XXII,

Uti in ordinario processu juxta c. un. X. de litis contest. posi-
tiones interveniunt, facilioris probationis gratia, dum produ-
cens ea quæ in his continentur fateri, is contra quem producun-
tur affirmativa responsione confirmare, negativâ quid proban-
dum sit declarare intelligitur, Umm. disp. 13. ad process. n. 18. ita
& in summario adhibentur, cum & hic litis contestationem fa-
ciant, Clem. Sape verb. Et quia Scacc. lib. 1. de jud. cap. 60. n. 1. Ex
petitione itaq; positiones formandæ sunt ad eliciendam rei re-
sponsonem, per verbum Wahr sub juramento dandorum,
quod nempe non calumniosè sed juris tuendi causâ exhibean-
tur, Umm. d. disp. n. 14. & hoc uti & juramentum responden-
dorum species videtur juramenti calumniæ, arg. cap. presentium
2. de test. & attest. in 6to. atq; adeo denuò non præstari debet si
generale calumniæ intervenerit, Umm. d. l. n. 26. Positiones
autem ab articulis sunt distinctæ, dum hi continent id quod
quis probare intendit & non probant contra articulantem, u-
ti positiones contra ponentem, Gail. lib. 1. Obs. 79. n. 6. forman-
turq;: Solches zu beweisen sagt wahr seyn, Umm. d. l. n. 3. Requi-
sita

sita positionum & quomodo nec captiosæ nec obscuræ esse debeant, explicat Umm. *d. l. th. 3.* Positiones sequitur *Responsio*, quam reus facit per verbum credit vel non credit, v. g. den i. posit gläubewahr/denz: glaube nicht wahr / sub juramento respondentorum, *d. cap. 2. de test. & att. in 6to.*

XXIII.

Probationes necessariae in summariis etiam sunt faciendæ, *d. Cl. Sape Carpz. lib. 3. Jur. Eccl. def. 28. n. 10. & 11.* quia iudex non aliter decernere potest, nisi beneficio legitimæ probationis ipsi de causa constet, Vant. *sub Rubr. de null. sent. ex def. proc. n. 38.* & regulariter plenæ & perfectæ requiruntur, Scacc. *lib. 1. de jud. cap. 53. n. 23.* per testimonia vel instrumenta. Hinc numerus & qualitas testium talis exigitur, qualis in ordinariis, sic non sufficit unius testis depositio, *c. licet universis 23. X. de test. & attest. c. admonere 33. q. 2. Carpz. lib. 3. J. E. def. 42.* neque injuratus hic admittitur, *l. jurisjurandi, 9 pr. C. de test.* adeo ut & ministri Ecclesiæ mediante juramento, quod tamen coram Ecclesiastico Magistratu, vel illo cui is id commisit, præstant, *c. quanquam 14. q. 2. testimonium ferre teneantur, c. nuper nobis 51. de testib. & att. Finckelt. Obs. 95. Carpz. p. 1. Dec. 77. & lib. 3. J. E. def. 22.* Sunt tamen quædam causæ summariæ, quæ tanquam majorem merentes celeritatem unico contentæ sunt teste, uti summarissimum vel momentaneum possessorium, *Ord. Cam. p. 2. cap. 21. in fin. Carpzov. in Disp. de inhib. Sax. th. 46. n. 43.* in quo & injuratis credi stabilit. *Carpz. d. l. th. 47. n. 64. & seqq. & lib. 1. Resp. II. n. 7. & seqq.* cum hic non tam ordinariæ interveniant probationes quam nudæ informationes, ex quibus de juribus partium aliqualiter constare sufficit, *Disf. Finckelt. Obs. 32. n. 8. & seqq.* quæ ratio etiam facit ut contra eundem *Obs. 117. Dn. Carpzov. d. Disp. th. 48.* recognitionem instrumentorum, quæ regulariter alias in summaris pariter exigitur, in summarissimo de necessitate esse neget. Poterit & his causis iudex, sicubi semiplene, v. g. per testem omni exceptione majorem, qui differt ab idoneo, *Farin. d. testib. quest. 62. n. 3. & seqq.* probatum fuerit, juramentum suppletorium imponere, *l. admonendi 31. ff. de jur.* etiam in matrimonialibus, *Carpz. lib. 3. Resp. 57. n. 10. & lib. 3. J. E. def. 46.*

XXIV.

XXIV.

An autem in processu summario reprobationes & disputationes attestatorum admittendæ sint, ad arbitrium iudicis pertinet, qui in his causis ubi plena requiritur, probatio facilius eas admittet, quam ubi semiplena sufficit, Menoch. lib. 1. arb. quest. 32. n. 6. & seqq. sic. Carpz. lib. 3. Resp. 63. n. 9. & seqq. negat in executivis, reprobationibus locum esse. Cavere tamen omnino iudex tenetur, ne contra naturam summarii per attestatorum reprobationes & disputationes in multum tempus causa protrahatur, Carpz. d. Disp. de Jnb. S. th. 46. n. 47. & seqq. Didicitis autem testificationibus nec in summariiis alii testes recipi possunt, Auth. At qui semel C. de probat. c. 17. de test. & att. Menoch. d. l. que 34. n. 3. & seqq. quamvis iudex non tantum ex officio, sed etiam ad instantiam partis, imo & post conclusum in causâ, testes interrogare queat, Maranta p. 4. Spe. dist. 9. n. 30.

XXV.

Ad inartificialem probationem pertinet juramenti delatio, quæ in executivis quidem processibus, utpote in quibus ea quæ probari debent, in continente liquidare necesse est, non admittitur, Berlich, p. 1. Concl. 29. n. 62. Jacob Schultes Obs. 40. n. 14. in aliis tamen summariiis locum habet, Carpz. d. l. Resp. 52. n. 11. & seqq. atq; hinc in causis etiam matrimonialibus, modo affirmativè & pro consummatione matrimonii fiat, juramentum deferri potest, non verò negativè sc. ut puella juret Sponsalia non esse contracta, arg. t. t. X. de condit. appos. & cap. ult. X. de Trans. Carpz. d. l. J. Ec. def. 44. n. 6. & seqq.

XXVI.

Conclusio cause, quæ controversiæ discussæ tam in facto quam jure, ad decisionem submissio est, & vel expressa vel tacita, quando ex circumstantiis apparet nihil restare nisi sententiam iudicis, in causis summariiis minime est necessaria, Maranta d. l. n. 24. Vant. & all. sub Rubr. de N. S. ex def. proc. n. 145. Menoch. lib. 1. qu. 35. n. 11. quamvis in ordinariis videatur esse de substantia processus, gl. in d. Cl. Sepe. c. quoniam 11. X. de prob. c. cum dilectus 9. de fide instr. Auth. jubemus C. de jud. Umm. ad proc. disp. 19. n. 1. Cum autem hodie in plerisque judiciis cer-

rus

tus modus allegationum partibus statutus sit, nec ultra triplicam, aut quadruplicam quid admittatur, idem & in summariis observandum erit, atq; adeo & in his tacite in causâ concludi intelligimus.

XXVII.

Ultimum substantiale, quod in ipso iudicio intervenit, *sententia* est, quæ pariter in summariis necessario interponi debet, licet certo respectu præ eâ, quæ in ordinario fertur, privilegiata sit; sic volunt in summariis super aliis posse sententiam dici, quam super petitis, modo rei tractatæ congruant, Marant. *d. l. n. 33.* cum tamen aliàs libello conveniens sententia exigatur, *l. 18. ff. comm. divid. l. ult. C. de fidei libert. Umm. disp. 19. n. 47.* sic Bartol. in *Extr. ad reprimendum in verb. & figura n. 22.* & ex eo Marant. *d. l. n. 25.* statuunt, in summariis in dominum, quamvis per procuratorem litigaverit, posse concepi sententiam, contra *l. 1. C. de sent. & interl. Menoch. lib. 5. Cons. 415. n. 4.* Potest etiam in his sententia ferri à iudice stante, *d. Cl. Sape Ver. stans & c. cum in ordinariis sedens pronuntiare cogatur, Novell. 82. cap. 3. Umm. d. l. n. 41.* nec de jure civili, aut sane nõ in omnibus causis sumariis, per *Auth. nisi C. de sent. ex bre. recit.* scriptura est necessaria, quod tamen de jure Canon. & praxi fori, ut testatur Zang. *p. 1. de Exc. c. 2. n. 43.* secus est, Vant. *d. l. n. 70. Umm. d. disp. n. 39.* Æquè autem ut in ordinariis ad audiendam sententiam citandæ sunt partes, *l. 47. in pr. ff. de re jud. d. Cl. Sape, ver. citatis Carpz. p. 1. dec. 47. n. 2.* Poterit etiam in summariis consilium sapientum requirere iudex, & secundum hoc litem determinare, Jac. Schult. & *all. Obs. 3. n. 278. Carpz. p. 1. 26. def. 3.* hocq; in rem judicatam transit, sive iudicis nomen adjectum, sive non, Bacchov. in *Tre. vol. 2. disp. 23. th. 2. lit. B. Carpz. d. l. def. 1. & 2.* unius tamen consultoris sententia non tam facile admitteatur, nisi ad unam personam collegium fuerit redactum, *l. sicut 7. S. ult. in fin. ff. quod cuj. univers. Consultores hi causas & rationes suis responsis inferere non tenentur, arg. c. 16. de sent. & re jud. l. 59. pr. ff. de re jud. quamvis iudici petenti reddendæ sint, Carpz. p. 1. Decis. 85. n. 18.* Circa irrotationem actorum eadem quæ in ordinariis observantur, & in summariis interveniant necesse est, atq; adeo citandæ sunt partes, antequam acta transmittantur, Schrad. *de feud. p. 10. sect. 14. n. 31. & seq.* sic & citatione opus est, quando acta aperienda & sententia ferenda, Berlich. *p. 1. Concl. 59. n. 19.* & transmissio

missio utriusq; partis fit sumptibus, sive utraq; consentiat, sive alter-
utra, c. 11. §. *assesforem de Rescr. in 6to*, Berl. d. l. n. 23. & seqq.

XXIIX.

Accidentalia iudicii præcipua sunt, *juramentum calumniae & in litem*. Illud, ut ex *Cl. Sape* constat, in summariis quoq; præstan-
dum est, atq; sic etiam in Ecclesiasticis, c. 1. §. *quamvis, de jur. cal. in 6to*. Finckelth. *de Jur. Patr. cap. 8 n. 25. & seq.* & tam ab ipsis liti-
gantibus, quam eorundem procuratoribus, c. *ult. de jur. calu. in 6to*. Hillig *lib. 24. cap. 3. lit. K. & Advocatis, l. 14. §. 1. C. de judic. c. 3. 4. & 6. X. de jur. calum.* nisi hi initio officii sui juraverint, *Umm. disp. 9. ad proc. n. 29.* Remitti illud expresse nequit, omninò autem ta-
citè, si sc. non exigatur, c. 1. *de jur. cal. in 6to*. Hillig. *d. l. lit. P. &*
quamvis in Foro Civili (nam in Saxon. non frequentatur, *Carpz. p. 1. 12. def. 21.*) generale calumniae juramentum sufficiat, *l. 2. C. de jur. propt. cal. Novell. 49. cap. 3.* speciale tamen æqvè in quibusdam casibus, ubi suspitio malitiæ subest, præstandum est, Hillig. *d. l.* Hoc juramentum à restitutione expensarum victum liberare, non im-
probabile est, *Carpz. p. 1. Decis. 46. & p. 1. 31. def. 31.* cum enim quælibet causa probabilis temeritatem excuset, multò magis religiosa justæ causæ contestatio, *l. 1. pr. C. de jurej. propt. calum.* Juramen-
tum in litem in summariis causis, præsuppositis terminis habilibus, etiam intervenire potest, ita ut quod affectionis dicitur, dolum non restituentis præsupponat, veritatis culpam aut quod res non existet, & ejus æstimatio probari nequeat, *t. t. ff. & C. d. in lit jur. vid. Umm. disp. 20.*

XXIX

Post iudicium si partes in sententia nolunt acquiescere, remediis legitimis eandem in summariis quoq; oppugnare possunt. Atq; sic *appellatio* in his quoq; obtinet, *arg. l. 1. in pr. ff. de appell.* Sunt tamen quædam iudicia summaria, in quibus appellare non licet, uti est possessorium momentaneum seu summarissimum, quod appellationem non admittit, *l. un. C. si de mom. possesf. Carpz. lib. 1. Resp. 13. n. 18. & seqq. & in d. Disp. de Inhib. tb 52 n. 124. & seqq.* quanquam ille ibid. *tb. 53.* in Inhibitionibus Saxonis appellationes recipi teste-
tur. In causis executivis æqvè frivola habetur appellatio, c. *cum appellationibus 5 de appellat. in 6to*, item in notoriis & similibus, Hillig. *in Don. lib. 28. cap. 6. lit. Y.* Instantia autem appellationis in summariis æqvè summariter & simpliciter pertractanda est, cum in
qua-

quacunq; instantiâ & coram quocunq; iudice, qvalitas cognitionis summaria perduret, Vant. d. l. n. 58. Schultes Obs. 3. n. 105. Fatale interponendæ appellacionis idem est, quod in ordinariis, *Auth. hodie C. de appell.* introducendæ verò, quod & alias ex arbitrio iudicis pendet de jure Civili, & prosequendæ, voluntate iudicis arctari potest, ut eò citius causa ad finem perducatur.

XXX.

Beneficium nullitatis in summariis itidem obtinet, & facilius quidem, ob vitium circa personas commissum, quàm ob vitium processûs vel sententiæ; itaq; si iudex fuerit incompetens, *t. t. C. si non à compet. l. ult. C. de jurisd. omn. jud.* vel quando litigantes aut propter naturæ, aut legis prohibitionem in iudicio stare non poterunt, aut quando procurator falsus, vel illegitimus fuit, nullitas in summariis æquè commissa est, & de illâ agi potest. Nullitas ob vitium processûs vel sententiæ in summariis non ita facile occurreret uti in ordinariis, si tamen certa & in illis per statutum loci præscripta sit procedendi solennitas, nec ea fuerit servata, tum & summarium nullum reddi potest iudicium, Vant. *sub Rubr. de null. sent. ex def. pro. n. 54.* sic si nulla petitio, aut ineptissima, nulla citatio, nulla causæ disceptatio intervenit, item si sententia contra rem iudicatam, vel jus scriptum lata, nulliter & hic processum fuisse intelligitur. Agi autem potest de nullitate intra annos 30. à die latæ sententiæ, modò etiam tot annos negotium duret, aliàs vel brevioribus, vel longioribus terminis, juxta naturam negotii, deductio nullitatis circumscribitur, Berl. *p. 1. Conc. 61. n. 5.* In Foro vel Elect. Saxon. certum tempus, puta 6. septim. & 3. dierum à die publicatæ sententiæ computandorum, præfixum est beneficio nullitatis, Carpz. *p. 1. 26. def. 21.*

XXXI.

Supplicatio in summariis causis, in quibus de jure communi nequit appellari, sc. ubi ob sublimitatem vel privilegium iudicis, appellati prohibita est, æque expediri potest, juxta *Auth. quæ supplicatio C. de pre. Imp. off. & Novell. 119 cap. 5.* Vid. alleg. à Berl. *p. 1. Con. 60. n. 24.* Sic & *Restitutio in integrum* in summariis quoq; intentari potest, modò deceptio & læsio notabilis, & in minoribus minor ætas probetur, *l. 4. & l. 5. C. de restit. min.* intraq; quadriennium petatur, *l. fin. C. de tempor. rest.* Carpz. *lib. 2. Resp. 96. n. 3. & seqq.*

XXXII.

XXXII.

Executio tantò magis in summariis locum habet, quantò expeditior in his, ut illa intentari possit, observatur procedendi ratio, & imò ipse executivus processus summarius & reliquis celerior est. Exsequitur ergo sententiam iudex ordinarius, ut & delegatus Principis, *l. un. C. qui pro sua jur.* & is, cujus jurisdictio prorogata, *c. quærenti 26. de off. & pot. deleg.* Ummius *disp. 23. n. 5.* ut & iudex appellationis, modò appellatio non frustratoria aut deserta fuerit, *l. 32. §. 2. C. de appell.* Et fit executio in rem petitam & per sententiam assignatam, vel ob debitum, in omnia bona, juxta ordinem *l. à Divo Pio 15. §. 2. & seqq. ff. de re judic.* exceptis instrumentis ad agriculturam pertinentibus, *l. 7. & 8. C. quæ res pign. obl.* & libris studiosorum & Doctorum, quibus tamen non parcitur, si aliæ res non adsunt, *l. 40. ff. de re jud. l. 4. C. de exse. rei jud.* Carpz. *p. 2. I. F. 25. def. 20. n. 6. & seqq.* Processum & formam executionis describit Berlich, *p. 1. concl. 71.* & ex fori cujusq; observantia melius addiscimus.

XXXIII.

De *Reassumptione Processus*, quæ est declaratio hæredum, quod litem, quam defunctus habuit, continuare & absolvere velint, (formulam dedit Berlich. *p. 1. Concl. 27. n. 23.*) quæri potest, an & in summariis necessaria sit? Et quanquam hæc ipsa commentum sit Practicorum, ad protractionem litium apprime faciens, ita ut & Carpz. *p. 1. Dec. 36. n. 9.* non immeritò omnibus modis laborandum esse dicat, ut reassumptio hæc vel profus abrogetur vel ad minimum restringatur, atq; adeo in summariis, in quarum ventilatione ea potissimum exiguntur, quæ naturaliter causæ cognitio desiderat, non videatur necessaria, non ausim tamen affirmare Reassumptionem in his cessare contra observantiam fori, & cum in aliis etiam Processus summarii partibus quædam quæ juri positivo originem debent, videamus intervenire, atq; hinc etiam *ib. 4.* dictum fuerit, plerasq; & potissimas omitti solennitates ex jure positivo descendentes. Verùm solennis reassumendi modus hinc exulabit, & sufficiet, si citati hæredes breviter & summariter voluntatem continuandi processum declararent, Berlich. *d. l. n. 25.* Sed

tantillum de summario processu in præsentiarum attulisse mihi sufficiat.

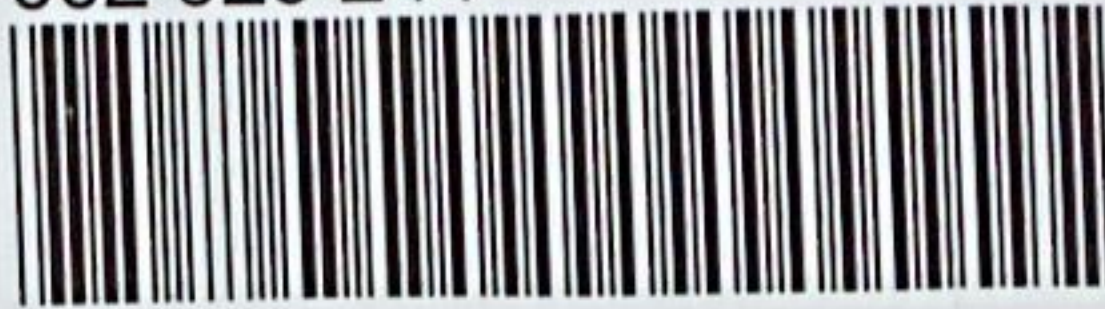
SOLI DEO GLORIA.

00 A 6456

ULB Halle

3

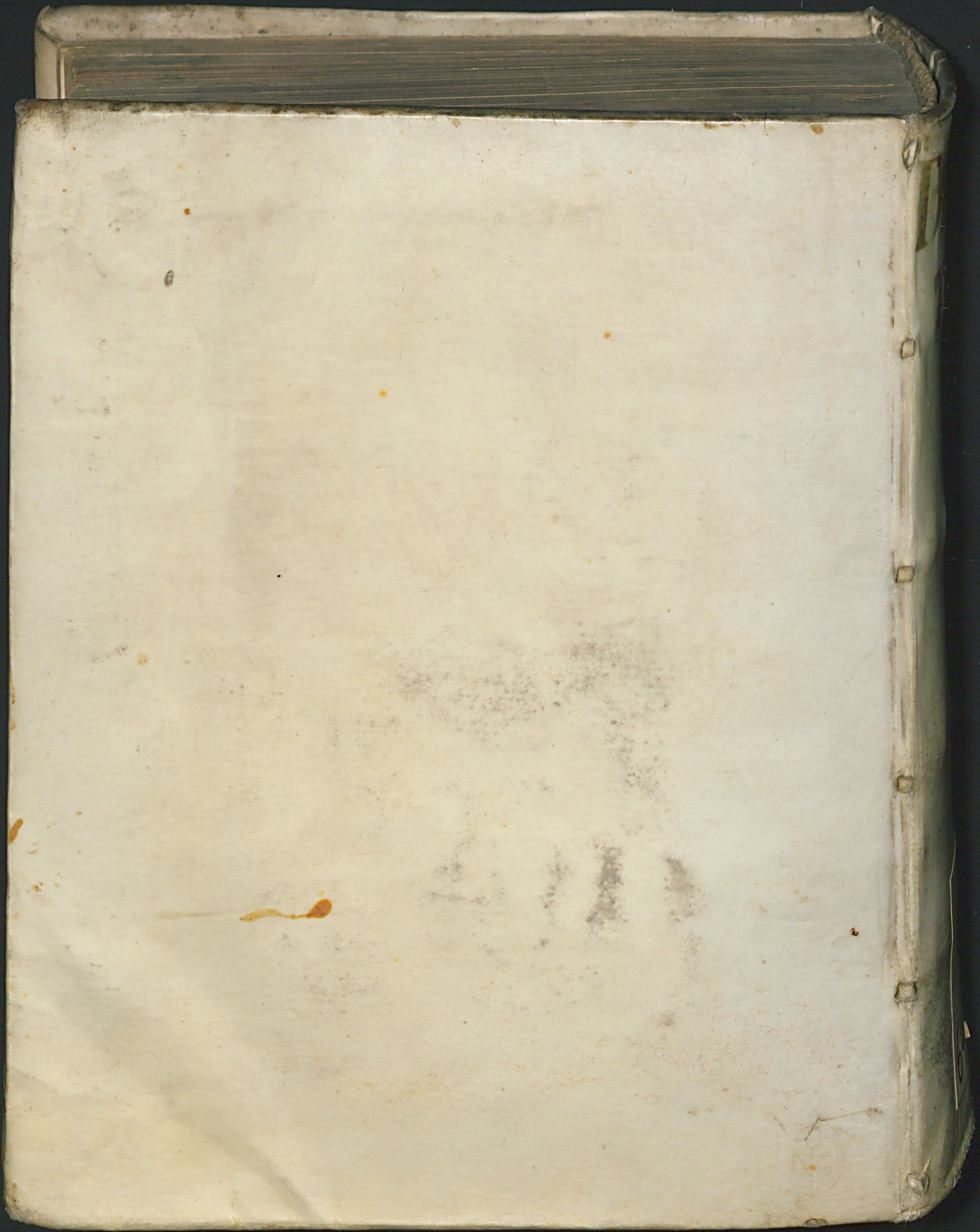
002 929 244

R

Worm

B.I.G.

Farbkarte #13

4.

J. C.
INAUGURALIS
DE
SSU SUM-
RIO,

ad
7. Cl. dispendiosam 2. de judic.
20. heret. in 6to, l. un. C. si de mo-
14. C. de agric. & cens. l. 5. C. de naufr.
r. reci. Extrav. Henrici VII.
um, & similibus.

am.,
Numinis Clementiã
ante Amplissimo 7ctorum
i Francofurtana,
Præsidio

ni atq; Consultissimi VIRI
RUNNEMANNI, Phil.
P. ac Nobilissimæ Facultatis
t. DECANI

ic Præceptoris sui ætatem
i & colendi
tiã ad summos utriusq;
honores

XXVII. Apr.
oris ante & pomeridianis
mini exponit
engering Halla-Saxo

CHI, Academ. Typogr.
DC. LII.